„RADOMER-KIELCER LEBEN" 41 (181) „Należytość pocztową uiszczono ryczałtem" פרייז 25 גראשען פינפטער יאהרגאנג

ראדאמער-קעלצער לעבען

הייליגט זיינער דירעקט
אדרעס
פון „ראדאמער-קעלצער לעבען"

Redakcja i Administracja
„Radomer Kielcer Leben"
Radom, Szwarlikowska 20.

Oddział w Kielcach.

אנאנסען פרייז:
יין מילימעטער שורה: פאר'ן טעקסט 20 גר.
„ „ „ אין „ 40 „
„ „ „ נאכ'ן „ 18 „
די ערשטע און לעצטע זייט ענטהאלטן 8 שפאלטען
„ „ „ אין טעקסט 4 „

ראדאם פרייטאג ב׳ מרחשון תרפ"ח ◆◆ פאר'ן אינהאלט פון טעקסט אין די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך ◆◆ 23-go października 1927 r.

צום פערלאבונג פון אונזער שוועסטער און שוועגערין
חיה'לע זאמיעטשקאווסקי
מיט ה׳ **אשר ווייינמאן**
ווינשען מיר עוויגע ליבע, גליק און צופרידענהייט
באלטשע און שמשון קירשענבוים.

HELA ZAMIECZKOWSKA Dziewica
USZER WAJNMAN Radom
ZARĘCZENI
23/X 1927 r.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען ברודער און
צוקונפטיגען שוואגער **אשר ווייינמאן** מיט פרל׳
חיה'לע זאמיעטשקאווסקא וואונשען מיר אונזערע הארציגסטע ברכות. זאל אייער פעראייניגונג
אייך אייביגע צופרידענהייט ברענגען.
ברידער **אפרים ווייינמאן**, שוועסטערן און
שוואגערס **פישל ווייינמאן** און **ש. לענדער**

צו דער פערלאבונג פון אונזער חבר
אשר ווייינמאן מיט פרל׳ חיה'לע זאמיעטשקאווסקי
ווינשען מיר דאס אייפ'ן נייעם וועג פון זייער לעבען
זאל זייער גליק זיין אזוי שטארק, אז אלע זייערע שטרעבונגען,
זאלען זיך פערווירקליכען.
אייזענבערג, חאנטשינסקי, לענדער,
שיינקינד, רייך און ווייסבארד.

Rózia Milman **Majer Kosman**
RADOM
ZARĘCZENI
22/10 1927 r.

את ידידי ש״ב מר **יוסל דיאמענט** מקילצה
הנני מברך בברכת מזל-טוב חמה לאירושיו.
משה בורנשטיין
בהרה"ג אבד"ק הענטשין שליט"א

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבען זוהן
משה מיט פרל׳ **רבקה ראטשימארע**
ווינשען מיר זיי, אז דער בונד זאל זיין
דויערהאפט און גליקליך.
עלטערן
בנימין און מאטיל האכמאן.

משה הוכמאן **רבקה ראצימורה**
ראדאם
מאורשים

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע טאכטער
רבקה'לע מיט ה׳ **משה האכמאן**
ווינשען מיר זיי אונזער הארציגסטע ברכה, אז זייער
זיווג זאל עוויג דויערען מיט גליק און צופרידענהייט
עלטערן
ראטשימארע.

Z intencji zaręczyn naszej
kochanej siostry
Reni Racimorówny
z p. **Mońkiem Hochmanem**
życzymy im szczęśliwej
przyszłości.
Moniek i Leon.

לדגלי ארוסין אחי **משה הוכמן**
עם העלמה רבת החן
רבקה ראצימורה
הננו מאחלים הרבה אשר ועתיד מוזהר.
רחל הוכמן
ואברהם פרומניצקי.

אונזערע פריינד
בנימין האכמאן מיט זיין **פרוי**
צו די פערלאבונג פון זייער ליבען זוהן
משה מיט פרל׳ **רבקה'לע ראטשימארא**
ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב
און דעם יונגען פארל א הערליכע צוקונפט
חיים קארמאז עם פרוי.

מיין חבר און אינטימער פריינד
בנימין האכמאן צו דער פערלאבונג
פון אייער היים-געליבטען זוהן **משה**
מיט פרל׳ **רבקה'לע ראטשימארא**
ווינשט אייך א הערצליכען מזל-טוב
און חתן כלה א גליקליכע צוקונפט
יעקב ווייינגארט עם פאמיליע.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע טאכטער
און שוועסטער **רעגינא**
מיט ה׳ **אלכסנדר ליכטענשטיין**
ווינשען מיר, אז זייער צוזאמענבונד זאל געשלאסען
ווערען אויף אייביגע גליקליכע יאהרען.
מ. מ. באנקער עם פרוי און קינדער.

REGINA BANKIER
RADOM
ALEKSANDER LICHTENSZTEIN
RADZYN POD.
ZARĘCZENI
w października 1927 r.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ליבע שוועסטער
און שוועגערין **רעגינא** מיט ה׳ **אלכסנדר**
ליכטענשטיין ווינשען מיר דעם פערלאבטען
פארל א גליקליכע צוקונפט און די עלטערן פיעל
נחת פון זיי. **אדאלף שליפקע**
עם פרוי און זינדעלע.

Z intencji zaręczyn
p. **Reginy Bankierówny**
z p. **Aleksandrem Lichtenstejnem**
zasyła serdeczne życzenia.
Rodzina *Sz. Rozenberg.*

צו דער פערלאבונג פון פרל׳ **רעגינא באנקער**
מיט ה׳ **אלכסנדר ליכטענשטיין**
וואונשט א גליקליכע צוקונפט, א הערליכע עפאכע
גליק און פרידען זאלען זיין זייערע אייביגע בעגלייטער
אה"ן יוסף ווייסבארד עם פרוי און קינדער.

א הארציגען ברכת מזל-טוב. גליק און עוויגעס
צופרידענהייט. ווינש איך די פרל **רעגינא באנקער**
מיט ה׳ **אלכסנדר ליכטענשטיין**
און די עלטערן פיל נחת פון זיי צו דערלעבען
משה נײמאן.

LEKARZ DENTYSTA
S. BAKOWEN
RADOM,
SKARYSZEWSKA 24.

Z intencji zaręczyn
p. **Mońka Hochmana** z p.
Rózią Racimorówną
szczęśliwej przyszłości
składają
M. Zeliger
i S. Hertz.

צו דער פערלאבונג פון פרל׳
רעגינא באנקער מיט ה׳
אלכסנדר ליכטענשטיין
ווינשען מיר פיעל גליק און צופרידענהייט דעם יונגען פארל און די עלטערן
פיעל נחת.
הערשיל בוימגארטען
עם פרוי און קינדער.

מיין ענטפער די עטליכע תקיפים פון ראדאמער מתים-שטיבעל.

(וואס איך האב צו זאגען אויף דער ווילדער העצע פון די פרענקעל'ס און מוליער'ס עט קאמפ.

געגען מיין פערזאהן אין געגען אונזער צייטונג.)

„געמיינע ארויסטרעטונגען" „נידערטרעכטיגע פערזענליכע בעלײדיגונגען" „מעראר" „פאשקוילען" „אויסגעפרעסטען געלד" „פינסטערע ארבייט" „מאַטעריעל און פריוואט פעראינטערעסירט" „פעראכטונג צו דער פינסטערער ארבייט". אט, אָ די נידריגע אויסדריקען און געמיינע עפּיטעטען האבען די ה"ה פרענקעל און מוליער מיט זייערע מיטהעלפער געוואָרפען אין א העסליכען גאסען-אויפרוף, אונטערגעשריבען מכלומר'שט ראט אין פערוואלטונג. אין דער פינסטערער, קאָנספיראטיוו, בעהאלטען ווי אין אונטערערדישע לעכער, אויסגעהיטען פון א איבריג אויג פון אייגענע מיטגלידער פון קהלה-ראט און פערוואלטונג האט מען זיך אויף אייגענער פעראנטוואָרטליכקייט ערלויבט ארויסצולאָזען א אויפרוף מיט די נידריגסטע און וואולגארסטע זלו-לים און בייזוויליגע בלבולים אויף מיין פערזאָהן דערפאר, וואס אונזער צייטונג טרעט לעצטענס ארויס מיט ענטדעקונגען וועגען זייערע „בעריהמטע" מעשים, דערפאר, וואס אונזער צייטונג טרעט ארויס מיט גערעכטיגע פאָדערונגען אין פרעגט זיי: וואס האט איהר אויפגעטהאן פאר דער שטאדט אין משך פון אייער שלימ-מזל'דיגער קאדענץ? וואו האט איהר פער'הכל'יעט די גרויסע קאַפּאַטאלע סומעס געלד, די הונדערטער טויזענדער זלאָטעס, וואס איהר האט ארייַנבעקומען אין גמינע-קאסע פון בורזשעטען, שחיטות און אנדערע איינקונפטען? אויף וואסערע געזעלשאפטליכע צוועקען איז דאס געלד פערנוצט געוואָרען און וואס האט איהר דערפאר געגעבען די שטאָדט?

אלס ענטפער אויף אונזערע גערעכטע פראגען, אויף וועלכע די גאנצע שטאָדט פאָדערט פון אייך א קלארען און נישט צווייַדייטיגען ענטפער, האט איהר געהאַט דעם טרויריגען מיטה ארויסצולאָזען מיט א ווילדער הפקרות, אזעלכע שמוציגע גאסען-פאשקוילען, צילענדיג אזוי נאך און וועלענדיג דערמיט אבווענדען דעם כעס און צאָרן אויף אייך פון דער עפענטליכער מיינונג מיט אויסגעטראכטע און געמיין-בלאָפערישע ליגענס, אז איך זאל מכלומר'שט וועלען אויספרעסען געלד אין, אז דאס איז מכלומרשט צוליב דעם, וואס איהר ערלאָזט נישט מיין פאָטער ווערען קיין שוחט, בשעת איהר די זעלבע ה"ה מוליער און פרענקעל עט קאמפ. ווייסען גאנץ גענוי, אז דעם פאָרשלאג צוגעבען מיין פאָטער-פענסיע, האט איהר און אנדערע ארויסגערוקט און נאר איך האב אייער פארשלאג מיט עקעל אבגעוואָרפען און אויסדריקליך ערקלערט, אז מיין פאָטער וויל נישט אומזיסט קיין געלד. נאר, אז ער זאל שחט'ען אָפיציעל צוגלייך מיט אלע ראדאָמער שוחטים. ווי ער האט עס געטוהן א רייהע יאָהרען אינטער'ן אויפזיכט פון דאמאלדיגען גאָנצען ראבינאט, קהלה-פרנסים און אפילו די היגע רבנים. דערויף זענען דאָ עדות די ה"ה מ. ל. פישמאן, שמואל איידעלבוים, משה ראָזענבוים, שמשון גוטמאן, מ. לאנגער, חיים קאָרמאן, העלפאַנד, מוליער, הורוויטש, טייטעלבוים.

בעהאלט אייך נישט ה"ה פרענקעל עט קאמפ. אונטער'ן פאר'אוואן פון א שחיטה-פראגע. אונזער קאמפף אייך צו דעמאסקירען איז אבסאלוט נישט קיין פערזענליכער. די סבות פון אונזערע ארויסטרעטונגען געגען אייך און אייערע משרתים זענען א רעזולטאט פון געזעלשאפטליכע פערלעצונגען, פון גרויליכע און אונדערהערטע מעשים, וואס זענען אבגעטוהן געוואָרען פון בעווּסטען בית-עולם-דיקטאטאר ה' וויינטרויב, וועלכער האט געצווינגען א ארימען צובראכענעם יוד ער זאל צונויפבעטלען נדבות אויף צו בעצאהלען די 10 זלאָטעס פאר'ן פיצעלע קרקע פאר זיין ארעם, אומגליקליך קינד. ווען מיר האבען געפאָדערט פון ראט צו בעזייטיגען אזא אכזר פון זיין אמט, האט איהר אויף א ראט-זיצונג, וואס איז דעמאלט פאָרגעקומען, אגיטירט און געשאָטען פייער אויף אונז. אויסאיבענדיג א דרוק אויף אייערע גענאָסען אנצונעמען א איינשטימיגע מאדעל-רעזאָלוציע געגען אונזער צייטונג. בלינדערהייד אָהן א וועלכער ס'אין אויספאָרשונג. וואס עס האָבען געפאָדערט די דאָזערעס, די ה"ה קעניגסבערג און פישמאן, און נישט קוקענדיג דערויף, וואס די האנדווערקער-פראקציע האט אינזער בעשולדיגונג בעשטעטיגט מיט פאקטען, האט איהר אויפגעצווינגען א פראטעסט-רעזאָלוציע געגען אונז און, אונטערשטיצענדיג דעם דאָזיגען אכזר האט איהר זיך אליין געשטעמפעלט אלס זיין מאָראלישער שותף.

אט פון דעמאָלט-אָן דאטירט זיך דער קאמפף געגען אייך און אייערע אונטערהעלפער.

יענער פאל איז געווען איינער פון א גאנצע רייהע סבות, וועלכע האבען בעוויזען אונזער שטילשווייגען איבערצורייסען.

דער מיאוסער שאנד-פלעק, וואס הענגט איבער דעם ראדאמער מתים-שטיבעל פון שענדליכען פאל פון איבערטרייִשען דאס קבר פון'ם אנגעזעהענעם עסקן און לאנגיעהריגען פרעזעס פון האנדווערקער-קלוב, ה' ל. ברילאנס, וועלכער האט זיך פאר יודען מוסר נפש געווען, וועלכער האט אין יאהר 1915 מקדש השם געווען אין דער היגער שוהל, ראטעווענדיג דעם יודישען כבוד און יודישע לעבענס, פאר וועלכען איהר ה"ה תקיפים דאַרפט די קעפ בויגען, איהר אין אזא מאָמענט וואָלט אייך אפשר אויסבעהאלטען אין די מויז-לעכער און געהייסען זאָגען אייערע שטובינע, אז איהר זענט אין דערהיים נישטאָ. מיט דעם קערפער פון אזא חשוב'ער פערזענליכקייט. האָבען זיך די מושלים פון בית-עלמין, די ה"ה מוליער און וויינטרויב, ערלויבט צו שפילען העסליכע קאמעדיעס און געוואָרפען זיך מיט איהם ווי מיט א פייקע. דער דאָזיגער שאַנד-פלעק וועט אייביג בלייבען הענגען אויף זייערע קעפ. ווען מיר האָבען געגען אזא נבלה ארויסגעטרעטען האט איהר אויף אונז געוואָרפען קריצען מיט די ציינער און ווייט דעמאָלט איז ביי אייך געבוירען געוואָרען דער טייוולאנישער פלאן צו זוכען אויף אונז בלוטיגע נקמה.

נאָך גרעסער איז געוואָרען אייער ווילדער אומענשליכער כעס, ווען מיר האבען געפאָדערט יודישע פאָלקס-שולען פאר אָרימע קינדער פון אינטעליגענטע, אומערמעגליכע היימען, וועלכע איהר האט אזוי הייס פּראָקלאמירט בעת די וואַהלען צו דער היינטיגער קהלה און אויסגענאָרט אזוי נאך פון די ארויוע וועהלער-מאכען זייערע שטימען. אייער פעררעאט לגבי די ברענענדיגסטע און וויכטיגסטע יודישע אינטערעסען וועט אייך נישט געלונגען צו פערווישען מיט געמיינע פאמפלעטען, מיט די נידערטרעכטיגע גאַסען פאשקווילען, וועלכע זענען אויסגעארבייט געוואָרען פון אייך און אינספּירירט פון דעם בעקאנטען לובלינער „העלד", וועלכער איז אנגעוואָרפען דורך פראָטעקציעס און שתדלנות'ען דעם ראדאמער קהל פון וועמען ער לעבט און פון וועמענט ארימע, אויסגעהאָרעוועטע געלדער ער בעקומט גרויסע און פעטע פענסיעס.

מיט דער דאָזיגער ווילדער העצע וועט איהר נישט פערענטפערען די געשיכטע פון אויפרייסען קאָנווערטען פון אָפּערטען ערב דער זיצונג פון דער ווירטשאפטס-קאמיסיע; מיט דעם וועט איהר נישט פערענטפערען די אונגעהערטע קאָמפראָמיטאַציע, וואס דאָזערעס זענען געווען „דאסקאוועצעס" פון מעבעל, ווייַן און לייווענט אויף תכריכים. וואו איז די אויספאָרשונג'ס-קאמיסיע, וואס איהר האט געקליבען אין צוזאמענהאנג מיט די ענטדעקונגען פון די יעניגע דאָזערעס-„פאָרריאטשיקעס", וואס פרנס ה' איידעלבוים האט אויפגעדעקט אויף דער ראט-זיצונג דעם 18-ען שערפיען ה. י.?

אויף דער זעלבער זיצונג האט איהר דאָך געוועהלט א קאָמיסיע מיט'ן צוועק אויסצופאָרשען דעם ענין און ביז'ן היינטיגען טאג, דאָס הייסט א געשיכטע פון קרוב צוויי מאָנאטען, איז נאָך די קאָמיסיע נישט צו-שטאנדע געקומען. הייסט עס, אז איהר האט נישט מיט וואס צו קומען צום גרינגען טיש! פרעג איך די ה"ה פרענקעל און מוליער, ווער-זשע וויל אויספרעסען געלד, צי איך וואס האב ריינע הענד און וואס האב זיך מיין גאנץ לעבען נישט געוואָלט נהנה זיין פון א נישט אויסגעארבייטען גראשען, צי די, וועלכע האבען אקופירט די שטאָדט און אין זכות פון זייער פיל-מאנדאטעריי און געמאכטען פרעבפיזש געניסען זיי אונדירעקט פון פאסטענס בעזעצונגען, וואס איז א מגולה אין מאכט נישט קאליע צו פרנסה?

ווער וויל אויספרעסען געלד? צי איך וואס ארבייט גייסטיג און פיזיש ביי די שווערסטע עקאנאמישע בעדינגונגען, נישט וועלענדיג צו-גוליענען אפילו איין געזעלשאפטליכען גראשען, צי די יעניגע קהל'ישע תקיפים, וואס האלטען נאר אין איין ארומפאהרען „יאזדעלעך", בשעת וועלכע מען שטעהט-איין אין ערשט-קלאסיגע האָטעלען און פערגינען זיך על חשבון הקהל פעטע און

רחבות דיגע מיטאָגען און דאָס אלץ פונ'ם אָרימען אויסגעפּראַצעװעטען קהל'שען גראָשען אין א צייט ווען נויט און דלות הערשט אין דער גרעסטער טהייל יודישע הייזער פון אונזער שטאָדט?

ווער איז פּריוואַט און מאַטעריעל פּעראינטערעסירט? צי איך, וואָס האָבענדיג דעם מוטה און שטאָלץ נישט צו ווערען אָבגעשראָקען פון אייערע דראָהונגען און רעפּרעסיעס, שטעה איך אויף רער וואַך צו פערטיידיגען די קולטורעלע, סאָציאַלע, נאַציאָנאַלע, עקאָנאָמישע, און די אַלגעמיין-געזעלשאַפטליכע שטאָדטישע אינטערעסען, צי דערפאַר, וואָס איך רוף און אַפּעליר: עפענט פאָלקס-שולען, עפענט פאַך-קורסען, וועלכע איהר ווילט נישט שאַפען, אָדער פערמאַכט און געשלאָסען און די אָרימע לערן-יונגלעך פון די פאַך-קורסען קלאַפּען אין די טהירען און מ'עפענט זיי נישט, און איהר קענט פעראורזאכען, אַז פון אזעלכע קינדער זאָלען ארויסוואקסען קיין נישט געוואונשענע עלעמענטען פאַר דער יודישער געזעלשאַפט, צי הייסט דאָס פּריוואַט און מאַטעריעל פעראינטערעסירט דאָס, וואָס אונזער צייטונג טרעט ארויס געגען בעזעצען אויף א גמינע-פּאָסטען נישט קיין נייטיגע און דערצו נאָך א פרעמדען בעאמטען, און הערכסטענס אין א נייטיגען פאַל צונעמען אָרטיגע אינטעליגענטנע יונגעלייט, וועלכע וואָלטען איינגעשטימט פאַר בעדייטענד קלענערע פּענסיעס, אָדער פּריוואַט און מאַטעריעל פעראינטערעסירט הייסט דאָס, וואָס דאַזאָרעס נוצען אויס זייערע מאַנדאַטען צו זייערע מאַטעריעלע אינטערעסען, און מאַכענדיג פערשידענע געשעפטעלעך מיט ווײַן, מעבעל און לייווענט, געניסען די טישלעדלעך פון זייערע קראָמען א גרעסערען פדיון אין זכות פון די אַנגעהאָנגענע שליפּעס?

וועלכעס הייסט „טעראָר, פּאַשקווילען, נידערטרעכטיגע פּערזענליכע בעליידיגונגען און פינסטערע אָרבייט" צי די ריין-געזעלשאַפטליכע ארטיקלען פון אינזער צייטונג, אונטער וועלכע עס שטעהט אונטערגעשריבען דער בפירוש'ער נאָמען פון פעראנטוואָרטליכען רעדאַקטאָר; צי אונזערע ארטיקלען וועלכע זענען דורכגעדרונגען מיט אמת און גערעכטיגקייט און איהר האָט אויף זיי אפילו קיין ענטפער נישט צו געבען. אָרער טעראָר, פּאַשקווילען, נידערטרעכטיגע פּערזענליכע בעליידיגונגען און פינסטערע ארבייט הייסט אייער ארויסגעלאָזטער עקעלהאַפטער פּאַמפלעט, וועלכער איז פיל מיט גראָבע און ברוטאַלע פּערזענליכע בעליידיגונגען און ענטהאלט נישט אפילו קיין שאָטען פון עטיק, און אפילו נישט קיין ברעקעל מענשליכקייט און אנשטענדיגקייט?

אין אייער מיאוסען פּאַמפלעט האָט איהר בעוויזען פאַר דער יודישער און נישט יודישער עפענטליכקייט אייערע ברודיגע, אונמאָראַלישע שאַרפע נעגעל. מיט דעם אָנרופען דעם נאָמען פון מיין פאָטער, וועלכען אלע קאָנען פאַר א תלמיד חכם און למדן און אלס העכסט-אָרענטליכען מענש, זענט איהר אזוי נידערטרעכטיג געווען און נישט צוגעשריבען דאָס וואָרט „הערר". אבער צו גנבים. ווען מען ווענדעט זיך צו זיי אין דער עפענטליכקייט רופט מען זיי אויך אָן „ה"ה גנבים", נאָר א באַנדיט, א מערדער, א רוצח, אַ וואלד-גזלן, וואָס מאָרדעט און רויבט דאָס לעבען מיט'ן געלד און וועלכער ווערט שוין נישט געשיצט פון קיין שום מענשליכע רעכט, נאָר אזאַ מין אויסוואורף קאָן מען אוועקדויבען די בירגערליך-ווירדיגע טיטול-בעצייכנונג פון וואָרט „הערר"

שעמט אייך אין אייער הייטען. טיפען האַלדז אריין מיט אזא געמיינעם-ווערעמדיגען פּאַמפלעט. וואָס האָט נאָר אייך קאָמפּראָמיטירט און דעמאַסקירט אייער „עטיש-טאָלעראַנטע" פּרצופים. פרעגט זיך, צי הייסט נישט אייער אויפדוף געמיינע ארויסטרעטונגען און ברוטאַלסטע פּערזענליכע בעליידיגונגען צי הייסט נישט אייער אויפרוף קיין פּאַשקוויל און פינסטערע אַרבייט, ווען איהר האָט אזעלכעס ארויסגעלאָזט אין די גאַסען מיט דער אונטערשריפט פון ראַט און פערוואַלטונג, אָהן הסכם און אָהן וויסען פון פּרנסים און דאַזאָרעס, אָהן א זיצונג פון ראַט און פערוואלטונג. וואו איז דער טאָג-אָרדנונג און וואו איז דער פּראָטאָקאָל, וואו ס'זאָל זיין פערנאָטירט אזא זיצונג און בעשלוס פון א רעזאָלוציע ארויסצולאָזען אזא שמוץ? אדרבה בעווייזט עס. צי הייסט נישט אייער אויפרוף, וועלכער איז אויסגעארבייט געוואָרען בשתיקה, אין געהיים פערבאָרגען פון אייגענע דאַזאָרעס און ביים דורכשמוגלען ווי א גניבה דורכן דרוקער די קאָרעקטורען אין גמינע — צי הייסט דאָס נישט די העסליכסטע פינסטערע ארבייט פון א פּאַמפלעט פון געמיינסטען סאָרט?

נידריגער פון יעדער קריטיק, אונפערשעמט און מאָראַליש געזונקען דאַרפט מען שוין זיין צו בעזיצען אזוי פיל חוצפּה צו האָרפען אויף מיר א בעזוידיגע

Śniegowce damskie z gabardyny z aksamitnemi wyłogami wysokie Zł. 25,
" " " " " niskie " 22,-
" " z trykotu „Jersey" z aksamitnemi wyłogami niskie " 19,-
Kalosze męskie ciepłe " 12,70
" damskie " " 11,30

פּראָוואָקאציע, אַז איך וויל מכלומר'שט אויספּיקען געלד, בשעת אַז די זעלבע הפקר'ריגע אויפרופען, וועלכע פערדופען זיך אויפ'ן ראַט און פערוואַלטונג, זענען דורך און דורך פאַלסיפיצירט און שמעקען מיט פּשוט'ע אַפערע, מחמת קיין שום זיצונג פון ראַט און פערוואַלטונג וועגען ארויסגעבען די גאַרעןפּאַשקווילען איז נישט פאָרגעקומען און כמעט אלע פּרנסים און דאַזאָרעס האָבען ערשט דערפון געוואויר געוואָרען ליינענדיג עס אויף די פּלויטען און פּאַרקאַנעס פון שטאָדט.

און נאָך עפּיס.

אנשטאָט אָבצוגעבען א בעריכט פון אייער ביז אהעריגער גמינע-טהעטיגקייט, אנשטאָט אָנצווייזען, וואָס איהר האָט אויפגעטוהן פאַר די שטאָדט פאַר די הונדערטער טויזענדטער זלאָטעס, וואָס די יודישע בעפעלקערונג האָט געצאָהלט עטאַט, און אנשטאָט צוגעבען א ענטפער אויף די גרויסע ריזיגע פּענסיע, וואָס יוילד-פרעמדע נעמען ארויס פון דער קהל'שער קאַסע, האָט איהר געענטפערט מיט בייזוויליגע העבערייען, בלאָפען און שקרים דורך א אונלעגאַלען פאַלסיפיצירטען אויפרוף, פאַר וועלכען מ'וועט ווידער דעקען מיט קהל'יש געלד. אפשר מיינט איהר, אַז דערמיט וועט איהר פאַרבלענד מאַכען די אויגען פון דער ראַדאָמער יודישער עפענטליכקייט? אויב איהר מיינט אזוי האָט איהר א גרויסען פאַטאַלען טעות.

איהר וועט קיינעם נישט פערטונקלען די מוחות און מאָרפיומירען דאָס בעוואוסטזיין פון דער עפענטליכקייט מיט נארישע און גרונדלאָזע העץ-ארגומענטען. די ארויסטרעטונגען פון אונזער צייטונג שטעהען אונבעדינגט אויף א ריין געזעלשאַפטליכען ניוואָ און זענען ביי קיין פאַל נישט די פעראורזאַכונג פון א פערזענליכען קאַמפּף. אייער בלינדע שנאה, אייערע גיפטיגע נקמה אויף מיין פאָטער איז נאָר א פּועל יוצא דערפון, וואָס די צייטונג, וועלכע ווערט דורך מיר רעדאַגירט וויל נישט טאָלערירען אייער געזעלשאַפטליכען פערראַט בנוגע אַלע קולטורעלע, סאָציאַלע, פילאַנטראָפּישע און פּראָדוקטיוו-עקאָנאָמישע אינטערעסען פון דער אָרטיגער יודישער בעפעלקערונג.

אייער אויפרוף, שרייבט איהר, איז אויסען, כדי די עפענטליכע מיינונג

זאל נישט ארײנגעפיהרט ווערען אין קיין טעות. ווען אייער פאשקוויל-אויפרוף טראגט די אונטערשריפט פון ראט און פערוואלטונג, אין דער צייט ווען די מיטגלידער פון ראט און פערוואלטונג האבען אפילו דערפון קיין אהנונג נישט (לויט די הכחשות אין אונזער צייטונג.) צי הייסט דאס נישט בעוואוסטזיניג אפעררירט און אבגענארט די ברייטע עפענטליכקייט?

ה"ה פרענקעל, מוליער עט קאמפ. איהר ווילט באגאטעליזירען אונזער צייטונג, זי מבטל מאכען, איגנארירען. אמאל פרעדיגט איהר אראב פון אייער פרעזידיום-טריבונע, אז אונזער צייטונג איז א שמאטע, אין אויפרוף שרייבט איהר „עפ"ס א בלעטיל". איך וועל אייך נאר פרעגען, פאניע פרענקעל, צי געדענקט איהר נישט, ווען איהר האט געבעטען כמעט מיט תחנונים אונזער רעדאקציע זאל זיך פשוט דערבארימען און שרייבען אזעלכע און אזעלכע ארטיקלען, וועלכע איהר ברויכט זעהר נויטיג האבען פאר די מיניסטעריאלע קרייזע? דערמאנט אייך ווען אזא פאל אין „פשיאטשול-וויעדזי", וואו איהר האט אזעלכעס געבעטען און צו אונז ממש אפעלירט. איך קען אייך, אגב, אנגעבען א סימן מובהק. דער דירעקטאר פון גימנאזיום, ה' אינוש. ווכאק איז אפילו דערביי גראד אנוועזענד געווען. פאר וואס האט דעמאלט ביי אייך נישט געהייסען אונזער צייטונג עפיס א בלעטעל, נאר האט געדיענט פאר אייך אלס דער אויסדרוק פון דער גאנצער יודישער עפענטליכקייט אין ראדאם? (וואס פאר אנ'ארטיקלען, ווען און נאך וואס. פון דעם וועלען מיר רעדען א צווייט מאהל).

דער שריט פון ארויסלאזען אזעלכע צעזילדעוועטע אויפרופען, מיט דער וואילגא-סטער גאסען-שפראך, גרעניצט זיך שוין באלד מיט שגעון. דאס בעווייזט, אז דארט איז מען ארײנגעפאלען אין א צושטאנד פון פערצווייפלונג, אין א צושטאנד פון מאראלישער זעלבסטמערדעריי. דאס בעווייזט אויף סימנים פון רעזיגנאציע, פון עוואקואציע, דאס איז כמעט ווי אנ'אנצוהערעניש, אז די מחברים פונ'ם פאשקוויל-אויפרוף האבען מיאוס פערשפילט זייער קאמפף אויף א צווייטען פראנט, צוליב זייער שלים-מזלדיגע פאליטיק. און דעריבער האבען זיי אויסגעדרעהט זייער פערדזשאווע געוועהר געגען מיין פערזאהן און געגען אונזער צייטונג. אזוי האבען זיך געפיהרט די אמאליגע צארישע מושלים און דיקטאטארען. אין יעדער קריטישער צייט פון בהלות, מלחמות רעוואלוציעס און אויפשטאנדען בעת זייער אליינהערשערישע אוזורפאטארישער מאכט, האבען זיי געמאכט פאגראמען אויף אומשולדיגע יודען, מאכענדיג זיי פעראנטווארטליך פאר זייערע אומגליקליכע שריט און פאטאלע מפ"ות...

איהר האט גענומען ריין-יודישע ענינים און זיי ארויסגעטראגען פאר דער נישט-יודישער עפענטליכקייט, ארויסגעבענדיג דעם מיט בלבולים-אנגעפולטען אויפרוף אין דער פוילישער שפראך, און אזוי נאך צוכרעטען דעם לעצטען טראפען כבוד, וואס איז נאך געבליבען דער ראדאמער יודישער בעפעלקערונג. מיר ווייסען, איהר האט שוין נישט וואס צו רעזיקירען. אייער מאנדאטען-געיעג לאזט זיך אויס. די קאדענץ געהט צו ענדע, די עפענטליכקייט לאזט זיך פארט נישט פער'שכור'ען. די רעזולטאטען פון אייערע „בעריהמטע" מעשים זענען דער שטאדט שוין גענוי און גוט בעקאנט. נישט מיט קיין איבעריגען כבוד קומט אויס דאס הייפעלע תקיפים אראבצונידערען פון דער געזעלשאפטליכער לייטער. האט איהר דאס אודאי פאר גרויס כעס און יאוש איבערגעלאזט די לעצטע „שטינק-באמבע" אין דער פארם פון א נידריגען אויפרוף אלס לעצט-געלד.

איהר דראהט מיך און אויך אונזער צייטונג מיט געריכטליכע פעראנטווארטליכקייט און שטראף-געזעצען. וועגען דעם האט שוין גערעדט אויף א עפענטליכער ראט-זיצונג דעם 18-ען שערפיען ה. י. דער פרנס ה' איידעלבוים און דאס דארפט אפילו אויך זיין פערנאטירט אין אייער גמינע-פראטאקאל פון דער זעלבער זיצונג. פרנס ה' איידעלבוים האט אייך עפענטליך, בריש גלי ערקלערט אויף יענער זיצונג — אויב איהר סטראשעט די פרעסע, די צייטונג'ס-שרייבער און די קארעספאנדענטען מיט קרימינעלער זענען די זעלבע ה"ה דאזארעס, וואס סטראשען און דראהען די איינציגע קאנדידאטען דארט אהינצוגעהן.

אויב מיר דערהויבען יעצט אונזער שטים איז עס נאר געגען דער אומאראלישער קליקע, געגען דעם הייפעל תקיפים, וועלכער האט זיך—גאט ווייסט מיט וואסערע רעכט — גענומען דעם פאטענט אויף בעפאלען און בעשמוצען יעדען איינעם, וואס איז זיי נישט וואויל געפעלען; געגען די לייט, וואס פער-

גיזאלדיגען מיט אונגלויבליכען ציניזם דעם אמת, וואס האבען אבגעמעקט איינגאנצען די מחיצ'ת צווישען וואהרהייט און שקר; וואס האבען גענומען דעם אבגאט פון „אמת" פאר דער בארד און ציפען פון איהר די האר איינציגווייז; וואס זענען ווי אנ'אנגעלאדענער קוילען-ווארפער גרייט צו שיסען אויף יעדען, וואס קריטיקירט זיי און ווארפט זיי פאר בעגרינדעטע חטאים.

ה"ה תקיפים און יוצר משרתים. איהר זייט דאפעלט קראנק. נעבען דער „מאניא-גראנדיאזא" פלאגט אייך א „מאניא-הערציאזע", וואס רופט ביי אייך ארויס האלוצינאציעס און שלאף און אויף דער וואהר.

מיר האבען זיך לאנג געשלאגען מיט דער דעה, צי זאלען מיר די שורות געבען צום דרוק. מיר טהוען עס אבער, ווייל ס'איז שוין געקומען די העכסטע צייט אויסצודרייען אט די לייט מיט'ן פנים צום ליכט און בעווייזען פאר דער וועלט די געזעלשאפטליכע פיזיאנאמיעס פון אט די, וואס האבען גענומען אין פאכט די מלאכה פון בעשומפען און בעשמוצען די יעניגע, וואס האבען די דרייסטקייט אין דעם שטאלץ זיי צו ענטדעקען און דעמאסקירען. אלץ האט דאך א גרעניץ. די צולאזונקייט פון אט דער חבריא וואקסט מיט דער זיכערקייט, אז אלץ וואס זיי טוהען, וועט בלייבען אונבעשטראפט. דער דאזיגער גלויבען פון שטיצען זיך אויף די קראפט פון תקיפות וועט פערוואנדעלט ווערען אין פולשטענדיגער ענטוישונג, און מוז אבטרעטען זיין פלאץ פאר דעם אמת'ן אמת און דער וואהראפטיגער גערעכטיגקייט. אויף אלעם מוז קומען א צייט!

מאיר הערץ

גאולת-הארץ-קייט

ארגאניזירט דורך דער יודישער פרעסע.

אונטערן פראטעקטאראט פון דעפוטאט

י. גרינבוים.

שמואל מעלכיאר ענטפערט ראטמאן משה גרינוואלד (פרושאני) מיט 3 זל. און רופט ארויס: לעאן גאלדקארן און יעקב אהרוניביץ (ווילנא, יודישע אקאד. היים.)

יחיאל פרידמאן ענטפערט דעם ה' מ. פינעס מיט 5 זל. און רופט ארויס דעם ה' יעקב פינקלער.

יעקב קאמפעל ענטפערדט דעם ה' נתן קאפלאן מיט 5 זל.

הרב זלאטניק איינגעצאהלט 2 זל.

גבריאל פרענקעל ענטפערט טרוקענבערג אברהם מיט 2 זל. און רופט ארויס: קלמן טייכמאן, חנה דיאמענט, יעקב בערקמאן און אברהם ראזענבערג.

עמנואל פרענקעל ענטפערט ראמעק מושקאטבליט מיט 2 זל. און רופט ארויס: זיגמונד גוטשטאדט, חיים גאלדבערג און יעקב ווערבער.

פנחס פרידמאן ענטפערט דעם ה' צבי פרידמאן מיט 5 זל. און רופט ארויס: נחמיהו אייגער, יצחק קאץ און שמואל בענעט.

ספארט-קייט

פאר דער טורן און ספארט-געזעלשאפט בר—כוכבא

אונטער'ן פראטעקטאראט פון דיר.

ד. פרענקעל.

אפעלבוים יצחק גיעט 5 זל. און רופט ארויס: ב. מידלער, (פלאץ 3 מאי נומ. 3), נח זיידענוועבער (קילינסקא 21).

וויינבערג גיעט 3 זל. און רופט ארויס: ה. בלומאן (לובלינער 23).

פראניא זילבערבערג גיעט 5 זל. און רופט ארויס: בעניא קורץ (טאמאשאוו) חאנקע ווייצהענדלער (סקארישעווסקא 31) לאלא קאץ (לובלינער 9), פעלא אייכענבוים (קילינסקא 13.) עווא מיסמאן (יזארשאווסקא 9) דאוא ראזענבערג (רוויינסקא 21) דינה ווערטהיים (יוארשאווסקע 17), גוטשע האלצקענער (ווארשאווסקא 21).

רעגינא באנקער גיעט 2 זל. און רופט ארויס: ניקאדעם ראוויצקי פון קעלץ, טאפקע גרינשפאן, פראניע העלפאן (לובלינער 25), פאלע גאלדשטיין (לובלינער 9).

מ. זילבערבערג גיעט 5 זל. און רופט ארויס: אהרן ראטענבערג (מלעטשנע 5/a), יצחק ראטענבערג (מלעטשנע 5/a), ז. זילבערבערג (מלעטשנע 10). דוד גאלדבערג (אלטע שטאדט № 9).

BANK RZEMIEŚLNICZY w Radomiu

Lubelska 31.

מאכט בעקאנט אז עס ווערען אנגענומען אלערליי געלד-אפעראציעס, אינקאסעס אין אלע שטעדט און שטעדטלעך און די איינגעפלאפענע געלדער ווערען אויסגעצאהלט פינקטליך דעם זעלבען טאג.

וואס הערט זיך אין ראדאם.

זאל די עפענטליכקייט וויסען!

מיר האנדווערקער-פארשטעהער, פרנסים און דאזארעס פון דער פערוואלטונג און ראט פון דער יודישער קהלה אין ראדאם ערקלערען: אזוי ווי ס'האבען זיך בעוויזען אויף די פלויטען און פאדקענס פון שטאדט אויפרופען געגען דער פערזאהן פון רעדאקטאר, ה' מאיר הערץ און געגען שוחט ה' העניך הערץ און אונטער די אויפרופען איז געווען אונטערגעשריבען „די פערוואלטונג און ראט פון דער יודישער קהלה אין ראדאם", איז דעריבער **כדי נישט אריינצופיהרען די עפענטליכע מיינונג אין קיין טעות** ערקלערען מיר קאטעגאריש, אז אזא זיצונג, אזוי אין ראט, ווי אין דער פערוואלטונג, וואו ס'זאל האבען אנגענומען געווארען אזא רעזאלוציע אין קיינמאהל נישט פארגעקומען און מיר ווארפען פון זיך אראב די **גאנצע פעראנטווארטליכקייט**. מיר האבען דערין קיין שום שייכות נישט און אונעלכעס ווערט דורך אונז נישט טאלערירט.

האנדווערקער-פראקציע
פון דער פערוואלטונג און ראט
פון דער יודישער קהלה אין ראדאם.

הכחשה.

אזוי ווי ס'האט זיך בעוויזען א אויפרוף פונאנדערגעקלעבט אין שטאדט געגען די פערזאנען פון רעדאקטאר ה' מאיר הערץ און זיין פאטער; א אויפרוף, אונטער וועלכען ס'איז אונטערגעשריבען „די פערוואלטונג און ראט פון דער יודישער קהלה אין ראדאם", אלזא ערקלערען מיר, פארשטעהער פון דער אונפארטייאישער וואהל-ליסטע אין דער פערוואלטונג און ראט פון דער יודישער קהלה אין ראדאם, אז אזא זיצונג אזוי אין ראט ווי אין דער פערוואלטונג איז קיינמאהל נישט פארגעקומען און מיר זענען געצווינגען פון זיך **אראבצווארפען די גאנצע פעראנטווארטליכקייט**, מחמת מיר האבען דערין קיין שום אהנונג נישט.

אונפארטייאישע פראלציע
אין דער פערוואלטונג און ראט
פון דער יודישער קהלה אין ראדאם.

(די אונטערשריפטען פון ביידע פראקציעס געפינען זיך ביי אונז אין דער רעדאקציע.)

ראדאמער יודישער האנדווערקער בעקומען א גאלדענע מעדאל אויף א פאריזער אויסשטעלונג.

ווי די לעזער געדענקען, האבען מיר אין אונזער צייטונג געהאט אויספיהרלעך בעשריבען וועגען דער אויסשטעלונג פאראיאהרען ווינטער אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" פון די אינלענדישע אינדוסטריעלע און האנדווערקערישע אויסארבייטונגען און ערפינדונגען.

אויף דער זעלבער אויסשטעלונג האט דער היגער בעקאנטער האנדווערקער-טהוער און שניידער-מייסטער, ה' משה רובינשטיין, ארויסגעשטעלט א אריגינעל אויסגעפיהרט שטיק ארבייט. דאס איז געווען א הערליך-קינסטלערישע אויסגענעהטע מארינארקע אהן נעט, וואס איז בעוואונדערט געווארען דורך אלע בעזוכער אויף דער דערמאנטער אויסשטעלונג. ביים טיילען אבער דורכ'ן קאנקורס-קאמיטעט די פריזען און אויסצייכענונגען איז די בעשטימטע אויסצייכנונג פאר ה' רובינשטיין אמענדע צוריקגעצויגען געווארען. ה' רובינשטיין האט דעמאלט אריינגעטראגען א פראטעסט וועלכער איז ביז'ן היינטיגען טאג נאך נישט ענטשידען געווארען.

אויף דער דעמאלדיגער אויסשטעלונג, וואס איז פארגעקומען אין היגען טעאטער „ראזמאיטאשטשי", האט זיך צווישען די בעזוכער געפונען א פראנצויז פון פאריז, און. בלייבענדיג ענטציקט פון דער גרויסארטיגער ערפינדערטער ארבייט פון ה' רובינשטיין האט ער די מארינארקע ביי איהם אבגעקויפט פאר א געוויסע סומע געלד. בעת דער קניה איז צווישען דעם ה' רובינשטיין און דעם פראנצויזישען בירגער געשלאסען געווארען א אבמאך, לויט וועלכען דער לעצטער האט צוגעזאגט און זיך פערפליכטעט דאס אין פאל ווען אין פאריז וועט פארקומען אזא ענליכע אויסשטעלונג זאל דארט די מארינארקע ארויסגעהאנגען ווערען אויף דעם נאמען פון ה' רובינשטיין.

מיט איינינע וואכען צוריק איז טאקי פארגעקומען אין פאריז א גרויסע אויסשטעלונג א. נ. „בראגרעס". אויף אט דער גרויסער פאריזער אויכשטעלינג, וועלכע איז געשטאנען אונטער'ן פראטעקטאראט פון פרעזידענט פון דער פראנצויזישער רעפובליק, איז צווישען אנדערע ערפינדונגען אויך ארויסגעשטעלט געווארען ה' רובינשטיין'ס אריגינעלע ערפינדונג, וועלכע איז בעשאנקען געווארען דורכ'ן זשורי-קאמיטעט מיט א גאלדענעם מעדאל.

ה' רובינשטיין האט בעקומען די טעג צוגעשיקט דעם גאלדענעם מעדאל מיט א אויסצייכנונג'ס-בריעף, אויף וועלכען ס'שטעהען אונטערגעשריבען דער פרעזידענט פון דער פראנצויזישער רעפובליק, ארבייט'ס-מיניסטער, קינסט-מיניסטער, פרעזידענט פון פאריזער שטאדט-ראט, פרעזידענט פון דער פאריזער פאליציי און פון נאך פיעל אנדערע הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען פון דער פאריזער בעפעלקערונג.

בעקומענדיג די מעדאל מיט דער הערליכער אויסצייכנונג, האט זיך דער ה' רובינשטיין געווענדעט צום היגען ה' סטאראסטא און אינטערוועניערט וועגען זיין צוריקגעצויגענער אויסצייכנונג דורך דער קאנקורס-קאמיסיע אויף דער פאראיאהריגער אויסשטעלונג אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי". דער ה' סטאראסטא האט דעם ה' רובינשטיין גראטולירט און גלייכצייטיג איהם געראטען צו ווענדען זיך וועגען דער אנגעלעגענהייט צום דירעקטאר פון דער היגער באנק-פאלסקי, ה' זאקשעווסקי, וועלכער איז געשטאנען אין דער שפיץ פון דער קוואליפיקאציע-קאמיסיע בעת דער היגער אויסשטעלונג.

דירעקטאר ה' זאקשעווסקי האט דעם ה' רובינשטיין צוגעזאגט צו בעמיהען זיך אין ווארשא ביי די אינזשיניערען, וועלכע זענען אויך געווען אין דער דערמאנטער קאמיסיע צו אנערקענען פאר איהם די פון פריהער בעשטימטע אויסצייכנונג.

ביי אפעטיטלאזיגקייט, שלעכטען מאגען, טרעגער פערדייאונג, דארמפערשטאפונג, שטאפוועקסעל-שטערונגען, הייט-אויכשלאגען, בעשרייט דאס נאטירליכע „פראנץ-יאזעף" ביטער וואסער דעם קערפער פון דעם איינגעזאמעלטען פוילנישגיפטען. שוין די אלטע מייסטער פון הייל מיטעל-לעהרע האבען אנערקענט, אז דאס וואסער **Franciszka Józefa** איז א אויסגעצייכענט דארמרייניגונגס-מיטעל.

אויפפאדערונג.

איך בין געוועזען משמש 6 יאהר ביי דעם מורה הוראה ה' שמואל טייטעלבוים. אלס שכר פאר מיינע טרחות און בעדיענען איהם דורך דער גאנצער צייט האט ער געהאלטען מיר אין איין מבטיח זיין, אז ער וועט מיר רערפאר בעצאהלען, עווענטועל מיך בעפרידיגען מיט שאפען פאר מיר א פאסטען ביי קהל. נאך אלע זיינע הבטחות האט ער מיך מיאוס אבגענארט. נישט ער האט מיר געגעבען א גראשען געלד און נישט געהאלטען ווארט בנוגע דאס פערשאפען מיר דעם צוגעזאגטען פאסטען. אויף מיין ווענדונג צום קוויפער רב ער זאל איהם אויפפאדערען אין מיין נאמען צו א דין-תורה, האט מיר דער קוויפער רב געענפערט, אז ער זיצט מיט איהם צוזאמען קאן ער נישט זיין קיין פוסק. ווען איך האב מיך דערנאך געווענדעט צום מודה הוראה ה' מענדיל קעסטענבערג האט ער מיר געראטען איך זאל מיך מיט דעם ענין ווענדען צו דער גמינע. איך בין אוועק צום פרעזעס פון גמינע ה' פרענקעל מיט א ביטע, און לויפענדיג צו איהם העכער זעקס וואכען אזוי, אז איך בין שוין באלד מיעד געווארען, — האט מיך דער פרעזעס איבערגעגעבען צום דאזער ה' טייטעלבוים (ברודער פון דעם דערמאנטען מורה הוראה).

ליידער איז שוין ווידער אזעק עטליכע וואכען און מיין ביטע בלייבט ווייטער כקול קורא במדבר. איך פאדער דעריבער אויף דעם מורה הוראה ה' שמואל טייטעלבוים, אז ער זאל מיט מיר געהן צו א דין-תורה צום מורה הוראה ר' מענדיל קעסטענבערג אין משך פון 8 טעג. וויבאלד ער וועט נישט וועלען מיט מיר זיך פערגלייכען אויף א פרידליכען יודישען אופן, וועל איך געצווינגען זיין צו ווענדען זיך אין געריכט אריין, וואו איך וועל צושטעלען עדות, וועלכע וועלען בעשטעטיגען מיינע אלע טענות.

מיט אכטונג
חיים זאב קארמאן
סקארישעווער גאס 24.

דאנק-בריעף.

צו ה' מאיר הערץ

דער רעדאקטאר פון „ראדאמער-קעלצער לעבען"

אין ראדאם.

ג. ה.

פון די בעריכטען, וואס מיר האבען ערהאלטען פון אונזערע חברים אין ראדאם און פון די נומערן, וואס איהר שיקט אונז צו פון אייער ווצייטונג, האבען מיר ערפארען וועגען אייער מיטהילף וואס איהר האט געלייסטעט פאר קרן קימת לישראל, דורקענדיג די רשימות פון „גאולת-הארץ". —

מיר האלטען עס פאר אונזער אנגענעהמע פליכט אייך, וו' הערר רעדאקטאר, אויסצודריקען אונזער דאנק פאר אייער מיטהילף אין פערגאנגענהייט און בעטען אייער מיטהילף פאר קרן קימת לישראל אויך אויף דער צוקונפט.—

זיכער, אז איהר וועט אונזער בקשה ערפילען צייכנען מיר

בכבוד רב ובב"צ.

קרן קימת לישראל

הלשכה הארצית בפולניה

א. ל. בלאך.

דער פאטאלער איינדרוק פון מיאוסען גמינע-פאשקויל דעם פאריגען פרייטאג.

א גרויסער קאמפראמיטאציע פאר דער גמינע, פאר די איניציאטארען און בעלבולים מאבער איז געווען זייער ארויסגעגעבענער „גמיינער" פאמפלעט מכלומר'שט אין פארם פון א אויפרוף געגען אונזער צייטונג און אויף דער פערזאהן פון אונזער רעדאקטאר. איבעראל, וואו ס'זענען געשטאנען גרופעס און געליינט דאס דאזיגע שטיק מיאוסקייט האט דאס ארויסגערופען גרויס עמפערונג און כעס. ומעטום, אין דער גאנצער שטאדט האט מען געהאלטען אין איין רעדען, אז די גמינע-לייט, די מחברים פון העסליכען גאסען-פאשקויל האבען אויף אלע געווארפענע בערעכטיגטע געזעלשאפטליכע בעשולדיגונגען געגען זיי מיט גארנישט געענטפערט, נאר אנשטאט א קלארען און לאגישמאטיווירטען ענטפער האבען זיי זיך אראבגעלאזט אויף די נידריגסטע מדרגה פון מאראלישער געפאלענקייט. די רוהיגסטע און אויפריכטיגסטע יודישע בירגער האבען פשוט אויסגעשפיגען און געשטאדעלט אזא פינסטערע שווארצע ארבייט פון עטליכע יחידים, וועלכע האבען געהאט דעם טרויריגען מוטה אונטערצושרייבען דעם ראט און פערוואלטונג, מיט דער בעוואוסטזיניגער אפערישער הינטער-כונה, די שטאדט זאל האבען א טעות און מיינען, אז איף דעם הפקר'דיגען גאסען-אויפרוף האבען זיך אונטערגעשריבען און געגעבען זייער הסכמה אלע מיטגלידער פון דער פערוואלטונג און ראט פון דער יורישער קהלה, בשעת די זעלבע מיט-גלידער האבען אין דער ווירקליכקייט קיין שום אהנונג און קיין שום ידיעה נישט געהאט דערפון.

ס'איז זעהר אינטערעסאנט איבערצוגעבען דעם פאקט, אז ווען פיל מענשען האבען אבגעשטעלט די דאזארעס אין גאס און ביי זיי געפרעגט, וואס דאס בעדייט, האבען זיי געענטפערט, אז זיי ווייסען גארנישט דערפון און אז זיי אליין האבען זיך ערשט דערפון דערוויסט, ליינענדיג דעם אויפרוף אויף די גאסען-סלופעס. נאך דעם געגעבענעם ענטפער איז דער כעס און צארען אויף די אנאנימע פאשקויל-שרייבער נאך מעהר געוואקסען. ס'האבען זיך געלאזט הערען די שארפסטע זידעלווערטער אויפן אדרעס פון די איניציאטארען פון דאזיגען שעדליכען פאמפלעט. פון מאסען מענשען האבען זיך סטיכיש ארויסגעריסען אייפגעבראזטע אויסרופען, אז מ'ראיף אזעלכע לייט איזאלירען פון דער געזעלשאפט און זיי שטעלען צום שאנד-סלופ.

ווען דער גמינע-וואזשני איז געקומען אויסקלעבען דאס שטיק מיאוסקייט אין די לאקאלען פון געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס האט מען די דאזיגע עיפוש'דיגע סחורה נישט געלאזט ערלויבען צו „בעפוצען" דערמיט די ווענד. אין דער יורישער באנק כפולדושעלטשע אויף פלאץ 3-טער מאי האט דער דירעקטאר ה' קאנקוס געהייסען דעם וואזשני געהן דערמיט אין בית-הכסא אריין (קלאזעט). דירעקטאר וויסמאן פון באנק באזשעכני אויף ליבלינער 23 דאט איבערגעארבעט דעם גמינע-וואזשני מאמענטאל צו פערלאזען דעם לאקאל פון באנק מיט דער דאזיגער „גרויסארטיגער" מתנה. וואס די גמינע האט געשאנקען די שטאדט, דעם דירעקטאר ה' וויסמאן האט אונטערגעהאלטען די גאנצע אין באנק-שטעהענדיגע קליענטעלע, וועלכע האט דאס געגנזדעלט און אויסגעדרוקט דעם שארפסטען פראטעסט. אין דער האנדווערקער-באנק האט מען איהם מיט דער „שמעקנדיגער מציאה" באלד נישט איבערגעלאזט די שוועל. אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע האבען עס די אנוועזענדע מיטגלידער בעזייטיגט און ארויסגעשמיסען, בכלל האט דער גאסען-יונגער שער נארישער און העסליכער פאשקויל קאמפראמיטירט דאס הייפעלע תקיפים פון גמינע און איז איבעראל געשטאדעלט געווארען, ארויסרופענדיג צו זיך די גרעסטע פעראכטונג פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אין ראדאם.

אויף ווי ווייט דער דאזיגער פאשקויל איז געמאכט געווארען אין געהיים, בסוד סודות, אפילו פאר אייגענע מיטגלידער פון ראט און פערוואלטונג — ווייזט פאלגענדער העכסט-אינטערעסאנטער און חאראקטעריסטישער פאקט. וואס עס גיבען איבער פיעל דאזארעס. ווי עס גיבען יעצט איבער א כך דאזארעס, האבען זיי אין גמינע עפיס בעמערקט פאריגע וואך אז מ'פארעט זיך עפיס צו-שטארק און עפיס בעוועגט זיך אין גמינע. און עס פלאנטערען זיך אויך עפיס זייטיגע מענשען, וואס האבען צו דער גמינע קיין שייכות נישט. ווי די זעלבע דאזארעס גיבען איבער, האבען זיי עפיס בעמערקט ווי א געוויסער דרוקער געהט אריין אין א בעזונדער צימער פון דער גמינע און דארט שושקעט מען זיך עפעס מיט'ן „גענעראלני-סעקרעטאר" און מיט נאך איינעם, ארער העכסטענס צוויי דאזארעס. דערנאך געהט ארויס פון דארט דער דרוקער און שמוגעלט זיך דורך האלטענדיג עפיס אין קעשענע. גלייך ווי דאס וואלט געווען אונלעגאלע כחורה.

ווי די זעלבע דאזארעס שטויסען זיך אן און זענען זיך יעצט משער האט מען דאס דארט געמוזט צוגרייטען דעם גרויסען „פרעוענט" און „מאניפעסט" פאר דער שטאדט נאך דער דריי-יעהריגער קאדענץ פון יענע גמינע-פארשטעהער.

כדאי איז אויך צו צוגעבען, אז די צוויי פאשקוילען, וואס זענען ארויפגעהאנגען געווארען דעם זעקסטען טאג אין די שוי-פענסטער פון ה' נירענבערג לובלינער 1 און אין דער מעבעל פירמע פון ה' מוליער לובלינער 30 זענען נאכ'ן הענגען דארט א קורצע צייט, ארונטערגענומען געווארען אונטער'ן דרוק פון די דרויסענדיגע דורכגעהער.

גוזר געווען א תענית צוליב אראבלאזען א ספר תורה אויף דער ערד.

אין קהל'ס בית מדרש איז היינטיגען שמחת תורה ביינאכט ביי די הקפות אראבגעפאלען א ספר תורה אויף דער ערד. דער ראבינאט מיט'ן דאזאר ה' פלאצקי האבען דעריבער אין א פרייטאג-צו-נאכט דערנאך געלאזט אויסרופען אין זעלבען בית מדרש, אז ס'ווערט צוליב דעם בעשטימט א תענית אויף היינטיגען מאנטאג פרשת נח און די יעניגע מתפללים, וואס זענען אנוועזענד געווען בעת דעם פאל זענען מחויב צו פאסטען.

דער מורה הוראה ר' מענדיל קעסטענבערג האט דערנאך געלאזט רופען א צווייט מאהל, אז מ'כאר נישט פאסטען יענעם טאג, מחמת דער טאג מאנטאג, אויף ווען ס'איז בעשטימט געווארען דער תענית, פאלט אויס דער 28 ער טאג אין תשרי און אזוי ווי דער גאנצער חודש תשרי ווערט גערעכענט אלס יום-טוב טאר מען נישט לכתחילה קובע זיין קיין תענית און גאנצען חודש.

גמינע-ערקלערונגען.*)

אויפ'ן סמך פון ארט. 32 פון פרעסע-דעקרעט פאדערט אייך אויף די קהלה-פערוואלטונג צו פערעפענטליכען פאלגענדעס:

אין נומער 39/179 פון „ראדאמער-קעלצער לעבען" געפינט זיך א רייהע נאטיצען און אפיציעלע דאקומענטען, וועלכע זענען איבערגעגעבען געווארען נישט אין דער ריכטיגער פארם און ענטשפרעכען נישט דער ווירקליכקייט:

נישט אמת איז, אז „אויף א זיצונג פון דער גמינע פערוואלטונג צוזאמען מיט עטליכע פארשטעהער פון ראט איז אנגענומען געווארען אויסצוצאהלען דעם ה' קעסטענבערג די פענסיע פאר דער גאנצער צייט לויט דער פעראָרדנונג פון דער וואיעוואודסטווא" — דאגעגען אמת איז, אז אויף דער זיצונג איז בעשלאסען געווארען, דאס די קהלה פערוואלטונג, שטעהענדיג אויף דעם שטאנדפונקט, אז אין דער דעציזיע פון וואיעוואודסטווא חעגעז אנערקענען די רעכט פון ה' קעסטענבערג אלס מורה-הוראה, געפינט זיך נישט קיין

וואָרט וועגען אויסצאָהלען איהם פּענסיע. נור לויט דער פעראָרדנונג פון דער סטאַראָסטיע איז די קהלה אויפגעפאָדערט געוואָרען אויסצוצאָהלען קעסטענבערג'ען פּענסיע אין דער הויך פון די מורה-הוראות. פון פאָריגען יאָהר קאָן דעריבער די קהלה נישט אויסצאָהלען איהם קיין פּענסיע אויסערן בודזשעט, יעדאָך כדי נישט אויסצוטייטשען, אז די קהלה-פערוואַלטונג וויל נישט אויספיהרען די פעראָרדנונג פון סטאַראָסטיע, איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען א דעלעגאציע פון דער פערוואַלטונג און ראַט צום ה' סטאַראָסטא, אז אָבוואָהל די קהלה-פערוואַלטונג אנערקענט דעם ה' קעסטענבערג נישט אַלס מורה-הוראה און די פראַגע וועט ערשט דעצידירען דער העכסטער אדמיניסטראַטיווער טריבונאל, און טראָץ דעם, וואָס די קהלה האָט נישט קיין רעכט אויפצוגעבען געלד אויסערן בודזשעט וועט זי אין די ראַהמען פון די פינאַנציעלע מעגליכקייטען אויסצאָהלען דעם ה' קעסטענבערג די געפאָדערטע דורך דער סטאַראָסטוואָ סומע נישט אַלס פּענסיע.

נישט אמת איז, אז „אויף דערזעלבער זיצונג איז ארויסגערוקט געוואָרען א פאָרשלאָג, אז די דאָזיגע זאָלן אַלס פּראָטעסט זיך אָנזאָגען אין דימיסיע“. דאַגעגען אמת איז. אז אזא פאָרשלאָג איז בכלל נישט געוועזען.

נישט אמת איז, אז „די זיצונג האָט דעלעגירט דעם ה' ציטרין אונטערצוהאַנדלען מיט די ה"ה מענדעל און יחיאל קעסטענבערג, אז זיי זאָלען איינשטימען צו נעהמען זייערע פּענסיעס אין ראַטעס“, דאַגעגען אמת איז, אז די קהלה האָט קיינעם נישט דעלעגירט אונטערצוהאַנדלען מיט די אויבענדערמאָהנטע. וואָס אנבעלאַנגט ה' יחיאל קעסטענבערג איז, ווי פריהער איז שוין בעטאָנט געוועזען, בעשלאָסען געוואָרען צו צאָהלען די פערלאַנגטע פון סטאַראָסטוואָ סומע — נישט אַלס פּענסיע. ביז דער בודזשעט וועט בעשטעטיגט ווערען. בנוגע אָבער זיין פאָטער ר' מענדעל קעסטענבערג, וועלכער פיהרט א סקאַנדאַלעזע אקציע געגען דער קהלה און ראַבינאַט, אויסצוצאָהלען איהם די פּענסיע אין ראַטעס צוליעב דער פאָדערונג פון דער אויפזיכטס-מאַכט.

נישט אמת איז, אז „דאָס מיניסטעריום האָט ארויסגעפאָדערט, דאָס די גמינע זאָל זיך ארויסזאָגען אויף וועלכען סמך זי האָט בעשטימט דעם ה' טייטעלבוים אַלס מורה הוראה און געגעבען צייט אין משך פון 4 טאָג צוצושטעלען די אַלע אקטען און דאָקומענטען וואָס האָבען א שייכות צו דעם ענין“. דאַגעגען אמת איז, אז אין דער סטאַראָסטוואָ איז איינגעפלאָסען דעם 1-טען טאָג ראש-השנה א מסירה אויפ'ן שטעלפערטרעטער פון רב, מורה הוראה ר' שמואל טייטעלבוים, אז ער בעזיצט נישט קיין היתר-הוראה, אז ער האָט קיינמאָהל נישט אויסגעפיהלט די רבנישע פליכטען, אז ער איז אונפעהיג צו פיהרען די מעטריקע-ביכער און אז מען האָט נישט פאַר איהם קיין דרך-ארץ, ווי עס פאָדערט זיך פאַר א רב און דעריבער טאָר ער נישט פאַרנעהמען דעם אמט פון שטעלפערטרעטער פון רב. אויפ'ן סמך פון דער ערוואַהנטער מסירה האָט די סטאַראָסטוויאַ פערלאַנגט פון דער קהלה-פערוואַלטונג מיטצוטיילען, אויף וואָסער כמך דער אויבענדערמאָהנטער איז זיינער צייט אָנגענומען געוואָרען אַלס מורה הוראה.

פערוואַלטונג פון דער יודישער קהלה אין ראדאָם.

*) די פאַראַגראַפען פון די שטראָף-קאָרעקטען מיט וועלכע די גמינע דראָהט אונז און אונטער יעמענס דרוק זי פאָדערט אונז אויף צו דרוקען די גמינע-ערקלערונגען — זענען איבריג. מיר וואָלטען איהרע ערקלערונגען אזוי אויך געדרוקט און ס'איז געצנצליך א שאָד געווען איהר מיהה צו גריבלען אין קאָרעקטען, וואָר זי בעווייזט, אגב, נישט ארויס קיין גרויסע לומדות.

די צווייטע גמינע-ערקלערונג — אין נעכסטען נומער.

ר ע ד.

פראָצעס געגען דער גמינע-פערוואַלטונג.

היינטיגע וואָך, דינסטאג, איז אין היגען פרידענ'ס-געריכט פאָרגעקומען א פראָצעס געגען דער פערוואַלטונג פון דער יודישער גמינע.

די גמינע איז בעשולדיגט געוואָרען דורך דער סטאַראָסטווא פאַר נישט מאַכען דעם בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1927 און פאַר נישט אויסצאָהלען די פּענסיעס דעם ה' יחיאל קעסטענבערג און זיין פאָטער. מצד דער גמינע איז געשטאַנען ה' מוליער, און מצד דער סטאַראָסטוואָ — דער רעפערענט פשאסניצקי. אַלס עדות זענען ארויסגערופען געוואָרען די ה"ה יחיאל און מענדיל קעסטענבערג. דער לעצטער האָט זיך נישט געשטעלט אין געריכט צוליב זיין שוואַכען געזונדצושטאַנד.

פאַר'ן אויסהערען דעם עדות פערלאַנגט ה. מוליער דאָס געריכט זאָל אויסהערען דעם עדות אונטער א שבועה מאָטיווירענדיג, דאָס נאָר גייסטליכע פון רוימיש-קאַטוילישען גלויבען קאָנען זיין בעפרייט פון א שבועה דאַגעגען גייסטליכע פון אנדערע אמונות דאַרפען פון קיין שבועה נישט בעפרייט ווערען. ה' מוליער פערלאַנגט דעריבער אז ה' קעסטענבערג זאָל בעלעגען א שבועה.

ה' קעסטענבערג גיעט דאַן אָן אן ערקלערונג פאַר'ן געריכט און בעטאָנט, אז דער צוועק פון ה' מוליער איז, וויל ער ווייסט, אז ער וועט נישט שווערען און אזוי נאָך נישט ערמעגליכען דאָס געריכט זאָל זיך דערוויסען פון דער יעצטיגער גמינע-טעטיגקייט.

ווען דאָס געריכט בעשליסט צו בעפרייען דעם ה' קעסטענבערג פון דער שבועה, גיעט ה' קעסטענבערג א קורצע ערקלערונג איבער דעם ענין. ווען ה' מוליער פרובט געבען א אינטערפּרעטאציע צו דער ערקלערונג פון ה' קעסטענבערג, מאַכט איהם דער ריכטער אויפמערקזאַם אויף זיין ארויסטריט און רופענדיג איהם צו אָרדנונג ווייזט ער איהם אָן, וואָס א אדוואָקאַט דאַרפט וויסען וועגען זיין האַלטען זיך אין געריכט. ה' מוליער געהט דאַן איבער צו פערטיידיגען די גמינע און ערקלערט אז צוליב דעם, וואָס דער ראַט האָט זיך פערזאַמעלט ערשט אין שערפיען און די ארבייט ארום בודזשעט האָט זיך פערצייגען צוליב די ימים טובים. איז צוליב די אַלע סבות האָט דער בודזשעט נישט געקענט פריהער פערטיגט ווערען ביז'ן 22/X. וואָס שייך די פּענסיע, ערקלערט ווייטער ה' מוליער, איז דער ענין שוין ערלעדיגט ביים סטאַראָסטא צווישען דער גמינע מיט דעם פערזענליכען אנטייל פון ה' קעסטענבערג.

אויף דער פראַגע פון ריכטער פאַר וואָס די גמינע דימיסיאָנירט נישט אין דער צייט ווען זיי קאָנען נישט ערפילען זייערע פליכטען, ענטפערט ה' מוליער, דאָס לויט דעם געזעץ טאָר זיך די פערוואַלטונג נישט ענטזאָגען כל זמן איהר קאַדענץ ענדיגט זיך ניסט.

דער רעפערענט גיעט דאַן אָב א גרעסערע ערקלערונג, און האַלט אונטער די בעשולדיגונג. אז די גמינע ערפילט נישט קיין פעראָרדנונג פון דער אויפזיכט'ס-מאַכט; אז די פערוואַלטונג קאָן זיך יאָ אָבזאָגען פאַר דער ענדע פון איהר קאַדענץ. און אז נאָר דער ראַט קאָן זיך נישט ענטזאָגען ביז'ן סוף פון דער קאַדענץ.

נאָך אן הפסקה פון איינִיגע שעה האָט דאָס געריכט ארויסגעטראָגען א אורטייל, לויט וועלכען 2 מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג ווערען בעשטראָפט צו 50 זל. יעדערער און די רעשט פערוואַלטונג'ס מיטגלידער צו 20 זל. יעדערער און צו 2 זל. געריכט'ס-קאָסטען.

זיצונג פון שטאָדט-ראַט.

אויף די זיצונג פון שטאָדט-ראַט, וועלכע איז פאָרגעקומען היינטיגען דינסטאָג איז פאָרגעלייגט געוואָרען א פעטיציע פון די היגע רעסטאָראַן-אייגענטימער דער שטאָדט-ראַט זאָל זיי ערלויבען צו עפענען די געשעפטען 9 אין דער פריה, אנשטאט וואָס ביז איצט איז נאָר ערלויבט געווען פון 10. אַלס מאָטיוו ווערט אין דער פעטיציע אָנגעוויזען, אז דאָס איז א נייטיגקייט פאַר פיעל צורייזענדע פון דער פיעמר וועלכע קומען אין דער פריה צו פאָהרען און האָבען נישט צוליב דער שפּעטער שעה וואו ארייצוגעהן און פריהשטיקען. די פעטיציע ווערט גענומען צום קענטניש און געהט דורך מיט א מעהרהייט שטימען.

דער פאָרשלאָג פון דער בודזשעט-פינאַנס קאָמיסיע צו העכערען דעם אָבצאָל פון קאַנאַליזאציע און וואַסער-לייטונג פאַר פאַבריקאַנטען און האַנדעלס-אונטערנעהמונגען, ווערט אָבגעוואָרפען, דאַגעגען ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאָג פון יודישען ראַטמאַן ה' אברהם פינקעלשטיין צו פערקלענערען דעם זעלבען אָבצאָהל פון 50 אויף 20 גראָשען פאַר די וואוילטהעטיגע אינסטיטוציעס.

א לעבהאַפטע דיסקוסיע רופט ארויס די ביטע פון דער אלמנה פון ה' ל. ברילאַנט, אז דער שטאָדט-ראַט זאָל פאַר איהר אנערקענען א איינמאָליגע סובסידיע פון 5000 זל. אין דער ביטע בערופט זיך די פאַמיליע ברילאַנט אויף דער לאַנגיעהריגע געזעלשאַפטליכע טהעטיגקייט פון ה' ברילאַנט אַלס ראַטמאַן און וויצע-פרעזעס פון שטאָדט ראַט. וואו ער האָט פיל געאַרבייטעט לטובת די אלגעמיינע אינטערעסען פון שטאָדט. א חוץ דעם ווערט די ביטע מאָטיווירט דערמיט, וואָס אין דער צייט פון דער אָקופּאַציע האָט מען ביי דער פאַמיליע ברילאַנט רעקווירירט סחורה פאַר א גרעסערע סומע געלד, דעקענדיג מיט קוויטעס, וועלכע זענען געוועזען פערזעהן מיט שטעמפּעלען פון מאַגיסטראַט.

ראַטמאַן אדוו. ביעלסקי זאָגט זיך ארויס געגען געבען א סובסידיע צוליב דעם, וואָס די קאַסע פון מאַגיסטראַט

האָט נישט פון וואַנען צו נעמען קיין געלד אויף דעם צוועק. אין דער דיסקוסיע בעטייליגען זיך אויך די ראַטמענער ה״ה לאנדוי מארקוס און ה׳ מוליער. ה׳ לאנדוי שטיצט שטאַרק אונטער די פעטיציע פון דער אַלמנה בריליאנט. ה׳ מוליער האַלט, אז איהם איז נישט אזוי וויכטיג די געזעלשאפטליכע ליסטונגען פון ה׳ ברילויאנט, נאָר. אז דאַ דארף גענומען ווערען אין אכט א אנדערער מאָמענט און דאָס אין דער יורידישער שטאַנדפונקט, וואָס ווערט ארויסגערוקט אין דער ביטע מכח די רעקווירירטע כחורה. ה׳ מוליער זאָגט זיך אויס פאר דער סובסידיע נאָר בלויז צוליב יורידישע טעמים, כדי דער ענין זאָל נישט אריבער אין געריכט, וואָס דארף קאָסטען געלד ביידע צדדים און קאָן זיך פערציהען לאנגע יאָהרען.

די פעטיציע פון דער אלמנה בריליאנט ווערט איבערגעגעבען צו בעטראכטען דער יורידישער-רעגולאַמין-קאָמיסיע.

ס׳ווערט אויך אָנגענומען דער פאָרשלאָג פון מאגיסטראט צו העכערען אויף 100% דעם אָבצאָהל פאר אלע ארויסגעגעבענע דורכ׳ן מאגיסטראט ציינישען, בעשטעטיגונגען און „זאַשוויאדטשעניעס״. די אויסבעסערונג פון ראַטמאַן ה׳ מ. לאנדוי, אז דער אָבצאָהל זאָל איינגעטיילט ווערען אין קאטעגאָריעס לויט דעם קלאַסען-בעשטאנד פון דער בעפעלקערונג, געהט נישט דורך.

אייף דער זעלבער זיצונג ווערט אויך נאָך לענגערע דעבאטען בעשלאָסען, אז די זיצונגען פון שט.-ראט זאָלען זיך אָנהויבען 7 אָוענד, ווי אויך שטראָף סאנקציעס געגען ראטמענער, וואָס קומען נישט אויף די זיצונגען פון שט.-ראט. לויט דעם אָנגענומענעם דורכ׳ן שט.-ראט רעגולאַמין וועט א ראטמאן בעשטראָפט ווערען פאר נישט קימען איין מאָהל אויף דער זיצונג ביז 5 זל. און פאר מעהרערע מאָהל — ביז 15 זל.

אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער ניי-געגרינדעטע געזעלשאפט דער יודישער בירגער-פעראיין אין ראדאָם.

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן ערהאַלטען די לעגאַליזאציע פאר דער ניי-געגרינדעטער געזעל. — „דער יודישער בירגער-פעריין אין ראדאָם״ איז דעם פערגאַנגענעם זונטאג פארגעקומען א אלגעמיינע פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער און סימפאטיקער פון דערמאָנטען פעראיין.

די פערזאמלונג האָט געעפענט מיט א קורצע רעדע ה׳ גאָלדבלום. אויף זיין פאָרשלאָג ווערט איינשטימיג אויסגעוועהלט אלס פ א ר ז י צ ע נ ד ע ר פון דער פערזאמלונג דער ה׳ מרדכי דען, וועלכער פערבעט אין פרעזידיום די ה״ה: אברהם קאַרמאן, משה איטשע הורוויץ, ירחמיאל גוטמאַן, ישראל איטשע מאגניעוסקי, אהרן מערין, הערש אשכנזאי, וואָלף ראַיענבוים, ישראל פעלדמאן. אלס סעקרעטארען די ה״ה: מנחה בלומאן, יוסף סאנרעל און משה ביים.

מיט לענגערע רעדעס זענען אויפגעטרעטען די ה״ה ירחמיאל גוטמאן און בלומאן, וועלכע קריטיקירען שארף די מהעטיגקייט פון גמינע און שטעלען זיך בעזונדער אָב אויף דעם, וואָס די גמינע האָט זיך גענומען אלס איהר פערטיידיגער דעם בעקאַנטען משומד אדוו. פאָזנאַנסקי און געגעבען איהם געלד אין דער זעלבער צייט, ווען פאָזנאנסקי איז געפאָרען קיין פאריז בעשולדיגען שווארצבארד׳ען אין פערטיידיגען פעטלורא, אונטער וועמענס הערשאפט עס זענען אויסגעקוילעט געוואָרען הונדערטער טויזענטער יודען.

ה׳ אשכנזאי שטעלט זיך אָב אויף דעם שענדליכען פאמפלעט, וואָס די בעריהמטע קהל׳שע אפוטרופסים האָבען ארויסגעגעבען געגען די איינציגע ראדאָמער אונפארטייאישע פרעסע „ראדאָמער-קעלצער לעבען״ פאר זיין אויפדעקען די „מעשים טובים״ פון דעם הייליגע גמינע-תקיפים און פאר זיין מוטיגען אויפטריט און קאמפף געגען די אונערהערטע עולות, וואָס ווערען אָבגעטון פון קהל׳ס פעווזארגער. און דערפאר וואָס די ליכטיגע שיין פון אמת איז צו העל און דעמאסקירט זייערע פרצופים און וועלענדיג זיך ריינוואשען פון די שווערע בעשולדיגונגען, איז דאָס דאָזיגע הייפעלע ארויס אין גאס מיט ליטער שקרים און בלבולים אין א פאמפלעט, וואָס האָט נאָך מעהר זיי פערשווארצט דאָס פנים: מיר מוזען דורך דער גאנצער יודישע פרעסע אויסרופען — טרייסט אויס ה׳ אשכנזאי מיט פאַטאָס — אז אונזער שטימע זאָל דערגרייכען קיין פאריז צום קאָמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס, אז דאָס פערשוועכען דעם כבוד פון כלל ישראל דורך גמינע-דאַזערעס איז נאָר דורך יחידים, וועלכע ווערען געטאדעלט פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג.

אויספיהרליכער — אין נעכסטען נומער.

טראגישער פאָרפאַל.

מיט׳ן היגען יודישען איינוואָהנער בעריל צינדט האָט פאסירט א שרעקליכער און טראגישער אומגליק, היינטיגען דינסטאָג האלב איינס בייטאָג, ווען דער דערמאָנטער איז געגאנגען אויפ׳ן באהן מאַר צו דער ריכטונג פון דער „וויטוואָרניא בראָן״ בעת דער פאסאזשיר-צוג איז דעמאָלט אָנגעגאַנגען פון דער ראדאָמער סטאציע קיין קעלץ. פערגעסענדיג זיך, איז דער ה׳ צינט ארויף אויף די שינעס און דער צוג האָט איהם אָבגעהאַקט א פוס און געלעכערט דעם קאָפּ. דער צוג האָט זיך בולד אָבגעשטעלט און די באהן-בעאמטע דערזעהענדיג די קאטאסטראָפע האָבען זיי דעם אומגליקליכען א פויערגענומען אין א שרעקליכען צושטאנד פון אונטער די רעדער אין געגעבען די ערשטע הילף. דער צושטאנד פון אומגליקליכען איז געוואָרען פון מינוט צו מינוט אלץ געפעהרליכער און מ׳האָט איהם תיכף איבערגעפיהרט אין יודישען שפיטאל. נאָך אלע גרויסע רעטונג׳ס-מיטלען אין יודישען שפיטאל איז ה׳ צינט אין קורצע צייט נאָכדעם געשטאָרבען.

דער פערשטאָרבענער איז געווען א הכנסת אנשטענדיגער מענש, א עהרליכער און סאָלידער סוחר און ביי אלע זיינע נאָהנטע און בעקאַנטע געווען זעהר געשעצט און געאכטעט.

אין דער לויה האָט זיך בעטייליגט א ריזיגער עולם און זעהר פיל מענשען זענען ארויס אויפ׳ן בית-עלמין.

לויט די קלאַנגען וואָס האָבען זיך פערשפרייט זאָל דער אומגליקליכער האָבען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אין צו דעם צוועק זאָנאר האָבען געקויפט א פעראָנוווקע כדי פון דאָרט זיך ארויסצובעקומען אויפ׳ן באהן-וועג. בעת׳ן טראגישען פאל זאָל ער לויט די קורסירענדע קלאַנגען האָבען זיך פערשטעלט די אויגען מיטן היטעל כדי נישט צו זעהן זיין מוראדיגען סוף. דער זעלבסטמאָרד זאָל לויט די זעלבע השערות האָבען ארויסגערופען געוויאָרען צוליב זיינע געדריקטע עקאָנאָמישע בעדינגונגען און, אז בעזונדערס זאָל איהם האָבען געפיהרט צום פערצווייפעלטען שריט די „זאיענטשע״ וואָס מהאָט איהם מיט א טאָג פריהער געמאכט פאר׳ן אומזאץ-שטייער אויף א סומע פון 600 זל, אויף וועלכע ער האָט נישט געהאַט קיין אויטזיכטען צו בעצאָהלען. אַלס בעווייז צו דער בעהויפטונג וויל מען ארויסדרינגען פון דעם געפונענעם בריעף, וואָס דער אומגעקומענער האָט איבערגעלאָזט, אין וועלכען ער בעט מ׳זאָל איהם נישט דורכפיהרען דורך דער שיהלו; אז מ׳זאָל איהם בעגראָבען ביים פארקאן; אז מ׳זאָל איהם נישט שטעלען קיין מצבה, נאָר פאר דעם געלד זאָל זיין ווייב בעצאָהלען זיינע חובות. און אז קדיש זאָגען ביים קבר זאָל נאָך איהם זיין איינציגע טאָכטער אויב זי וועט וועלען.

ווי מען גיעט איבער האָט זיין איינציגע פערבליבענע טאָכטער געוואָלט מקיים זיין די צוואה און זאָגען דעם ערשטען קדיש, די חברה קדישה האָט נישט ערלויבט עובר צו זיין אויפ׳ן מנהג און קדיש האָט געזאָגט א קוזין פונ׳ם טראגיש-אומגעקומענעם.

א ענטפער דעם גמינע-בעאַמטען פון לובלין.

אייער „ספראַסטאַוואַניע״ מיט די דראָהונגען פון פאראגראַפען און די שטראָף-קאָדעקסען, קאָנען מיר ליידער צוליב מאַנגעל אין אָרט נישט געבען אין היינטיגען נומער. אין נעכסטען נומער וועלען מיר געבען אייער „ספראַסטאָוואַניע״. אויבוואָהל מיר האָבען א גרונד נישט צוגעבען אייער געפּאָדערטע דורך פאראגראפען „ספראַסטאָוואַניע״, ווייל אין דעם זעלבען נאָג, ס׳הייסט פרייטאג דעם X 21 ה. י. האָבען מיר האָבען עס ערהאַלטען האָט זיך אין גאס בעוויזען דער „בעריהמטער״ אייפרוף, אז איהר האָט אונז שוין צוגעצויגען צו פעראנטוואָרטליכקייט. און מיר וואָלטען אייגענטליך געהאַט א רעכט צו בלייבען וואַרטען אויף א דעציזיע פון געריכט — כראָץ דעם. וועלען מיר אייער „ספראַסטאָוואַניע״ יאָ געבען, כדי אלץ זאָל געווי אויפגעקלערט ווערען אין די עפענטליכע מיינונג זאָל בעקומען א אלזייטיגען בעגריף ארום דעם גאנצען ענין. וואָס שייך אייער פאַסטען און אייער האנדלונג אַלס בעאַמטער אין דער ראדאָמער יודישער גמינע.

ר ע ד.

רעפעראט פון בעקאַנטען שריפטשטעלער י. מ. ניימאַן.

היינטיגען שבת $1\frac{1}{2}$ נ. מ. קומט פאָר אין „קאַרכאַ״ א רעפעראט פון בעוויסטען שריפטשטעלער און זשורנאליסט ה׳ י. מ. ניימאַן (א. פויגעל) י. מ. ניימאַן וועט רעפערירען אויף דער טהעמא „נידער מיט דער ליטעראטור״. דאָס טהעמא פון רעפעראט ווי אויך די פערזענליכע חשיבות און פאָפולאריטעט פון דעם רעפערענט זאָגט אויס׳ן רייכען און אינטערעסאַנטען אינהאַלט פון דעפעראט, וועלכע פערדיענט דעריבער די ברייטעסטע אויפמערקזאַמקייט פון יעדען איינעם וואָס וויל הערען א בעסער יודיש וואָרט.

תקון טעות.

אין דעם אנאָנס פון די טאנץ שולע פון ה׳ י. מאַקאָטאָוויטש (רינעק 8) איז דורך א פערזעהן אריינגעפאלען א טעות און אנשטאט: „איינשרייבען קאָן מען זיך פון 9 נ. מ.״ ברויך זיין איינשרייבען קאָן מען זיך פון **4** נ. מ.

אין ארטיקעל „מיין ענטפער״. דארף זיין אנשטאט „קרוב צוויי מאָנאַטען״ — „קרוב דריי מאָנאַטען און די אייספאָרשונג׳ס-לאַמיסיע איז נאָך נישט צושטאנד געקומען״. און אנשטאט „הערציאַזע״ ברויך זיין „הערציאָזא״.

די זומער-קאָלאָניע פון דער געז. „לינת הצדק" אין קעלץ

די פערוואַלטונג פון דער געז. „לינת הצדק" אין קעלץ האָט א דאנק דער איניציאַטיוו פון פאַרזיצענדען, ה' ד"ר פעלץ, איינגעאָרדענט און אויסגעהאַלטען אין גרויבאָווקע במשך פון 2 חדשים פון לויפענדען זומער א קאָלאָניע, וועלכע האָט ערמעגליכט א געוויסע צאָהל אָרימע, אויסגעמאטערטע יודישע קינדער צו פערברענגען אויפ'ן דאָרף אין געזונדע, היגיענישע בעדינגונגען.

די קאָלאָניע איז איינגעאָרדענט געוואָרען אין א זעהר געזונדער, וואַלדיגער געגענד, און די ארויסגעשיקטע דאָרט קינדער האָט די פערוואַלטונג פערזיכערט א געהעריגע אויפזיכט און גענוגענדע לעבענס-מיטלען.

פון דער קאָלאָניע האָבען גענאָסען אין אַלגעמיין 45 קינדער, וועלכע זענען ארויסגעשיקט געוואָרען אין 2 גרופען, יעדע אויף 4 וואָכען. א דאנק די געהעריגע ווירטשאפט, אין מוסטערהאפטע אדמיניסטראַציע, וועלכע איז געשטיצט געוועזען אויף ווירטשאפטליכע יסודות פון „פירקיעט" און ערפאַהרונג פון די פאַריגע יאָהרען איז די ווירקונג פון דער קאָלאָניע אויף די קינדער געוועזען אָנגעהויערע. דער געזונד-צושטאנד פון די קינדער האָט זיך בעדייטענד פערבעסערט, ציגעהמענדיג אויפ'ן וואָג 3—4 קג. דורכשניטליך.

צוליב די גענצליכע אויסשעפּונג פון די פינאנסיעלע מיטלען האָט די פערוואַלטונג געמוזט נאָך 2 חדשים די קאָלאָניע ליקווידירען, ווארום די געזעלשאפט האָט נישט בעקומען קיין שום סובסידיע און די גרויסע אויסגאַבען, מיט וועלכע דאָס אויסהאַלטען די קאָלאָניע איז נעווען פערבונדען, האָט זיך געמוזט דעקען מיט די קארגע געלד-מיטלען, וואָס די געזעלשאפט האָט פערמאָגט. די אַלגעמיינע אויסגאַבען אויף די קאָלאָניע האָבען בעטראָפען ארום 2300 זל., דערביי האָט די אדמיניסטראַציע געקאָסט ארום 6% פון דער סומע.

דאָס אויסהאַלטונג פון 1 קינד טעגליך האָט אויסגעמאכט דורכשניטליך 1 זל. 35 גר. מ'דארף דערביי דערמאָנען, אז בשעת'ן איינאָרדנען די קאָלאָניע דורך די געזעלשאפט האָבען די אנוועזענדע דעמאָלט אין קעלץ פאָרשטעהער פון אַמעריקאָנער יודישע הילפ'ס-געזעלשאפטען, די געוועזענע קעלצער בירגער, הערען א. לאַדאָווסקי און ה. חארענדאָרף, בעזוכט די געז. „לינת הצדק" און, בעקענענדיג זיך מיט דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאַפט, מנדב געווען לטובת די זומער-קאָלאָניע 20 דאָלאַר. די נדבה האָט בעוואויגען די פערוואלטונג אָנצונעהמען ווייטערע אָנשטרענגונגען, כדי די אויבענדערמאָנטע זעהר נוצליכע אקציע זאָל ווערען אדורכגעפיהרט. די צוויי אויבענדערמאָנטע הערען פון אמעריקע, וועלכע האָבען נישט פערגעסען זייערע אָרימע ברידער, דריקט די פערוואַלטונג פון „לינת הצדק" אויס א הערצליכען דאַנק און פערהאפט, אז זיי וועלען אויך ווייטער נישט פערגעסען.

אָנגעקומען דער נייער וואָיעוואָדא ה' קאָרסאַק קיין קעלץ.

דעם 19-טען ד. ח. איז אָנגעקומען קיין קעלץ מיט א ספעציעלען סאלאָן-צוג דער ניי-בעשטימטער וואָיעוואָדא ה' קאָרסאַק. אויף דער באַהן-סטאציע האָבען איהם אָבגעוואָרט פאָרשטעהער פון אַלע רעגירונגס-אינסטאנצען, ווי אויך פון די מיליטערישע פאַרמאציעס וואָס געפונען זיך אין קעלץ.

א נייע גזירה אויף די יודישע טאַבאַק-סוחרים אין קעלץ.

די דירעקציע פון טאבאק-מאָנאָפּאָל האָט די טעג ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג לויט וועלכען אַלע יודישע טאבאק-געשעפטען וועלען מוזען זיין אָפען שבת און די ימים-טובים.

די פעראָרדנונג, וועלכע רעדט נור וועגען די קריסטליכע קאָנצעסיע-אינהאַבער איז גוגע כמעט אַלע יודישע טאַבאַק-סוחרים, ווייל ווי בעוואוסט האָבען אַלע היגע יודישע טאַבאַק-סוחרים נישט קיין אייגענע קאָנצעסיעס נור געפאכטען פון קריסטליכע איינוואוינער.

די יודישע טאבאק-סוחרים דארפען זעהן בעצייטענס א טראכט טהון וועגען דער נייער גזירה, כדי שוין יעצט צו אינטערוועניר[e]ן דורך דעם יודישען דעפוטאטען-קאָלאָ און די געהעריגע אינסטאנצען.

א דאַנק פונ'ם ביסקופ פאַר די יודישע ראטמענער.

מיט א צייט צוריק האָט זיך דאָס ביורא פון דער ביסקופסטוואָ געוואָנדען צום היגען מאָגיסטראט מיט א בקשה, אָבצוגעבען דאָס שטיקעל פלאַץ, וואָס געפינט זיך אויף עק גאס 3 מאי און גרעניצט זיך מיט'ן פלאַץ פון ביסקופסטוואָ, וואָס פאַר די בעדערפענישען פונ'ם מאגיסטראט קען עס נישט ניצען. אָלע יודישע ראָטמענער האָבען אויף דער זיצונג פונ'ם שטאָדט האָט די בקשה אונטערגעשטיצט און א דאנק דעם, האָט די ביסקופסטוואָ בעקומען דעם פלאַץ.

מאָנטאָג דעם 24 ה. ח. איז דער גייסטליכער אבוכאָוויטש געקומען אין דער וואָהנונג פונ'ם ה' הירשל זאגייסקי און אין נאָמען פון ביסקופ אויסגעדריקט זיין דאַנק פאַר אַלע יודישע ראָטמענער.

א שרעקליכער פאָרפאַל

פרייטאָג דעם 19-טען ה. ח. איז געשטאָרבען די פרוי רייז. צוריקפאָהרענדיג פון דער לויה פאַרנאכט האָט דער טאָכטער רבקה, וועלכע האָט זיך שטארק גענומען צום הארצען, צוליב'ן טויט פון איהר מוטער, בעקומען א הארץ-שלאָג און געשטאָרבען אין דער דראָשקע. דער דאָקטאָר, וועלכער איז ארויסגערופען געוואָרען האָט נור פעסטגעשטעלט דעם טויט.

וועגען בייעם שטאָדט-ראט.

די קלאַנגען, אז די וואהלען פון קעלצער שטאָט-ראט זאָלען גע'פסל'ט ווערען, בעשטעטיגען זיך נישט. ווי מען אינפאָרמירט אינז פון מאסגעבענדע קוועלען זאָל שוין די נעכסטע טעג צוזאמענגערופען ווערען די ערשטע זיצונג פון נייעם שטאָדט-ראט.

פון קעלצער סוחרים-פעראיין.

צוליב דעם וואָס די לעצטע אַלגעמיינע פערזאמלונג איז נישט צושטאנד געקומען, וועט פאָרקומען אין די נעכסטע טעג א זיצונג פון ראט און פערוואַלטונג, וועלכע וועט בעשטימען א אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון סוחרים-פעראיין, אויף וועלכע מען וועט וועהלען א נייע פערוואַלטונג אין ראט.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער געז. „גמילת חסד" אין קעלץ.

זונטאג דעם 30-טען ד. ח. וועט אַין לאָקאַל פון סוחרים-פעראיין אין קעלץ, סענקעוויטשא-גאס נומ. 19 אום 6 אָווענד פאָרקומען די ערשטע יערליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער געז. „גמילת חסד". צוליב דער וויכטיגקייט פון דער ווייטערדיגער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט, איז ווינשענסווערט אז צו דער פערזאַמלונג זאָלען קומען וואָס מעהר מיטגלידער.

פון „השומר-הצעיר" אין קעלץ.

שבת דעם 29/10 6 אָווענד וועט אין אייגענעם לאָקאל בייזעצשינער 44 אין צווייטען, און אין לעצטען טערמין פאָרקומען די אַלגעמיינע פערזאמלונג פון השומר הצעיר אין קעלץ. אַלע עלטערן מיטגלידער און סימפאטיקער ווערען געבעטען צו קומען.

א אַמאַטאָרען—פאָרשטעלונג אין קעלץ

דורך א גרופע אינטעליגענטען-אַמאַטאָרען ווערט פאָרגעברייט צו געבען אויף דער היגער „סצענע" די בעקאנטע קאָמעדיע „סובלאָקאָטאָרקא" אין 3 אַקטען. די הכנסה געהט אויף וואוילטעטיגע צוועקען.

עלעקטרישע בעלויכטונג אויף די זייטיגע גאסען

די גאסען מלינאַרסקא און זשעלאָזנא, וואָס געפינען זיך אויפ'ן באָדען פון דער באהן-מזכט זאָלען בעקומען אין קורצען עלעקטרישע בעלויכטונג.

דאָס אדורכפיהרען די עלעקטרישע ליניע וועט געמאכט ווערען אויפ'ן חשבון פון קעלצער מאגיסטראָט.

זעלבסטמאָרד

דעם 20-טען ד. מ. האָט דער שאָפער עדמונד פענעל פון וואַרשא (לעזנא 26) אויפ'ן היגען באַהנהויף געשאָסען זיך אין האַרץ. אין א שווערען צושטאנד איז ער אָבגעפיהרט געוואָרען אין שטאָדטישען קעלצער שפיטאָל.

בעסטע שיפס קאָמוניקאציע צווישען פוילען אין קאנאַדע
„באַלטיק-אמעריקא-ליין"
עמיגראַציע — ענינים ערלעדיגט
ביוראָ „ר ו ס"
קעלץ, קילינסקי גאס № 8

פון „לינת-הצדק“.

דעם פערגאנגענעם פרייטאג איז פארגעקומען אויף די היגע גאסען א צייכען-פערקויף לטובת דער געזעלשאפט „לינת-הצדק“.

אין דעם צייכען-פערקויף האבען אנטייל גענומען פאלגענדע פארלען:

1) פ״פ גראָמאן—ניימאן	35.14 זל.
2) „ באנקער—העלפאנד	„ 33.00
3) ווייסבאָרד—זייגענשפערג	„ 30.21
4) שוסטער—קרינג	„ 29.85
5) גלוזמאן (איינע אליין)	„ 23.57
6) גלוזמאן—קאצענעלבויגען	„ 19.04
7) ראָזענצווייג—בושאכטעק	„ 17.51
8) אקערמאן—פארבמאן	„ 16 72
9) האנדעלסמאן—ביאלכקי	„ 15.06
בס״ה איז געזאמעלט געוואָרען	„ 220.20

די פערוואלטונג דריקט אויס איהר הארציגסטען דאנק די אלע, וועלכע האבען גענומען אנטייל אין דעם א. ד. צייכען-פערקויף.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער ליעבע שוועסטער און שוועגערין

חיסעל האכבערג מיט ה׳ א. זאנגער

אויס לאָדז, וואונשען מיר א גליקליכע צוקונפט.

מרים און ישראל קופּפער.

א הערצליכען מז״ט

אונזער ברודערן-טאָכטער רוזשא מילמאן צו דער פערלאָבונג מיט ה׳ מאיר קאָסמאן זאָל זייער צוזאמענבונד זיין א גליקליכער שריט אין זייער נייעם לעבען.

ל. מילמן און פרוי.

NIECH SZANOWNA PANI UŻYWA JEDYNIE MYDŁA JELEŃ-SCHICHT, gdyż jest ono nie tylko gwarantowanie czyste, ale przedewszystkiem tanie dzięki swej wydajności. Każda gospodyni, dbała o czystość i całość bielizny, używa tylko znanego na całym świecie MYDŁA JELEŃ-SCHICHT. Proszę wystrzegać się falsyfikatów i zwracać uwagę na markę.

Mydło Jeleń Schicht!

בעקאנטמאכונג.

אין הסכם מיט׳ן בעשלוס פון ראט און פערוואלטונג פון 30-טען דעם חודש. רופען מיר צונויף א אלגעמיינע פערזאמלונג פון די באנק מיטגלידער, וועלכע וועט פארקומען דעם 30-טען דעם חודש 7 אזייגער אין לאָקאל פון האנדווערקער-קלוב וואָל 59, אויף וועלכע די ג. מיטגלידער ווערען העפליך איינגעלאדענט.

דער טאָג-אָרדנונג:

1) ערעפנונג
2) וואהלען פון א פרעזידיום אויף דער צייט פון דער פערזאמלונג
3) ענדערונגען פון די פאראגראפען 19—27 פון סטאטוט
4) וואהלען פון אויפזיכט׳ס-ראט און פערוואלטונג
5) פרייע פארשלאגען.

די פערוואלטונג פון דער קאָאָפּעראטיווער האנדווערקער-באנק

אין ראדאם, לובלינער 31.

צו דער פערלאָבונג פון אונזער בעסטע פריינדין רוזשא מילמאן

מיט ה׳ מאיר קאָסמאן

ווינשען מיר, אז זייער נייער לעבענסוועג זאל בליהען אזוי ווי די יונגע ביימלעך אין פריהלינגס-צייט.

משה לעווקאָוויטש מיט פרוי און טאָכטער.

צו דער פערלאָבונג פון פרל.

רעגינא באנקער

מיט ה׳ **אלכסנדר ליכטענשטיין**

פון ראדזין, וואונש איך דעם פערלאָבטען פּאָרל א גליקליכע צוקונפט און די עלטערן פיעל נחת און צופרידענהייט.

לייב גאָיימלער.

בעקאנטמאכונג.

די לאנג עגזיסטירענדע פירמע **נתן זיגמאן**, ראדאם לובלינער 5 מאכט בעקאנט, דאס ער האט ערהאלטען צום הערבסט-סעזאָהן פערשידענע בעסטע שטאָפען. מענטקע און דאמסקע אויף אנצוגען, פאלטעס, קאָסטיומען, זיידענס, פּליושען, לייוונטס אויף וועש, ווי אויך פוטער צו פעלצען

ביליגע פרייזען! — גוטע בעדינגונגען! — קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג **נתן זיגמאן**, ראדאם לובלינער 5.

Kino „ODEON“
w Radomiu.

פון מאנטאג דעם 24-טען ה. ח.
דאס בעריהמטע פוילישע בילד

MARTWY WĘZEŁ

מיט׳ן אנטייל פון די ארטיסטען
Hr. PLATER ZYBERK
i Kaz. Junosza Stępowski
דאס בילד האט געמאכט אין שטאדט דעם שטארקסטען איינדרוק.

Kino „CORSO“
— w Radomiu. —

פון דאנערשטאג דעם 27-טען ה. ח.
דאס בערימטע בילד פון רוסישן לעבן

INTRYGA

Księżny Dimitrescu
(spoliczkowana)

דראמא אין 10 אקטען
מיט די בעסטע פילם-ארטיסטען.

Dotknięci przedwczesnym zgonem

OJCA i MĘŻA

B. P.

Berka CYNTA

wyrażamy HAŃCE i Jej MATCE
swój najgłębszy żal
i współczucie

MANIA i MONIEK.

Redaktor i Wydawca Ch. M. Herc

Odbito we własnej drukarni Radom Szwarlikowska 20.